

www.hse.ru/data/2012/02/24/1266136909/inglehart_welzel.pdf
Kahneman, D., and Deaton, A. "High income improves evaluation of life but not emotional well-being". *PNAS*, vol. 107, no. 38 (2010): 16489-16493.
DOI: <https://doi.org/10.1073/pnas.1011492107>
Leontev, D. "Chto takoye schaste?" [What Is Happiness?]. <https://postnauka.ru/faq/67173>
Leyard, R. *Schaste: uroki novoy nauki* [Happiness: Lessons from the New Science]. Moscow: Izd-vo Instituta Gaydara, 2012.
"Reyting stran mira po urovniu schastia" [World Happiness Report]. <https://gtmarket.ru/ratings/world-happiness-report/info>
"Ukraina demonstruie zrostannia indeksu shchastia na foni yoho stabilnosti u sviti" [Ukraine Demonstrates

the Growth of the Happiness Index Against the Background of its Stability in the World]. <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=913&page=1>
"Vsemirnyy indeks schastia" [The Happy Planet Index]. <https://gtmarket.ru/ratings/happy-planet-index/info>
Vikinh, M. *Malenka knyha khiuge. Yak zhyty dobre po-dansky* [The Little Book of Hygge. The Danish Way to Live Well]. Klub Simeinoho Dozwillia, 2017.
"World Happiness Report-2020". <https://happiness-report.s3.amazonaws.com/2020/WHR20.pdf>
Yarmolenko, Yu. O. "Stalyi rozvytok APK yak skladova rozvytku ekonomiky shchastia" [Sustainable Agriculture Development as a Component of Development of Happiness Economy]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, no. 2 (2016): 107-111.

УДК 338.24
JEL: F02; F43

АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ

©2020 ГРОМИКА Р. П.

УДК 338.24
JEL: F02; F43

Громика Р. П. Аспекти розвитку економічної безпеки України та її вплив на розвиток економіки

У сучасних глобальних умовах функціонування вітчизняна економіка супроводжується впливом внутрішніх і зовнішніх деструктивних чинників. Отже, актуалізуються питання підвищення рівня економічної безпеки як країни в цілому, так і бізнес-середовища та громадян зокрема. Досягнення належного рівня економічної безпеки дозволить створити сприятливі умови для стійкого функціонування держави. Метою статті є аналіз основних факторів впливу на економічну безпеку країни та їх ознаки на основі систематизації показників результатів економічної діяльності та визначення їх характерних ознак. Наведено схему ієрархічної структури економічної безпеки країни, з якої простежується, що кожен вищий рівень системи управління економічною безпекою держави має належним чином створювати сприятливі умови для розвитку економіки, формувати передумови забезпечення захищеності об'єкта економічної безпеки нижчого рівня. Розкрито тенденцію ризиків економічної безпеки країни на міжнародному та національному рівнях. Ураховуючи характер взаємозв'язку між рівнями економічної безпеки, доведено, що запорукою досягнення економічної безпеки на вищих рівнях ієрархії є її забезпечення саме на рівні бізнес-середовища. Виявлено, що економічна безпека країни полягає в забезпеченні умов для ефективного функціонування та стратегічного розвитку бізнесу в умовах впливу загроз різноманітного характеру. На підставі аналізу та систематизації статистичних даних авторського підходу проаналізовано фактори загроз економічній безпеці держави, до яких віднесено рівень зростання ВВП, податкових надходжень до бюджетів різних рівнів, динаміки державного боргу, конкурентоздатність, сталий економічний розвиток і гармонічну взаємодію на міжнародному рівні бізнес-середовища.

Ключові слова: економічна безпека, розвиток економіки, фактори загрози економічній безпеці, національний і міжнародний рівні.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-12-13-18>

Рис.: 1. Табл.: 3. Бібл.: 10.

Громика Роман Петрович – кандидат економічних наук (Харків, Україна)

E-mail: Roman.Hromyka@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4206-1659>

UDC 338.24
JEL: F02; F43

Hromyka R. P. Aspects of Ukraine's Economic Security Development and Its Impact on the Economic Development

In today's global conditions of functioning, the national economy is accompanied by the influence of both internal and external destructive factors. Consequently, the issues of increasing the level of economic security of both the country in general and the business environment and citizens in particular are being actualized. Achieving the the proper level of economic security will create favorable conditions for the stable functioning of the State. The article is aimed at analyzing the main factors of influence on the economic security of the country and their signs on the basis of systematization of indicators of economic activity results together with determination of their characteristic features. The scheme of the hierarchical structure of economic security of the country is provided, from which it can be traced that each higher level of the system of economic security management of the State should properly create favorable conditions for the development of the economy, form the prerequisites for ensuring the security of the lower level of the economic security. The tendency of the economic security risks of the country at both the international and the national levels is covered. Considering the nature of the relationship between the levels of economic security, it is proved that the key to achieving the economic security at the highest levels of the hierarchy is its provision precisely at the level of the business environment. It is identified that the economic security of the country consists in providing conditions for the effective functioning and strategic development of business in the conditions of influence of threats of a diverse nature. Based on the analysis and systematization of statistical data of the author's approach, the

factors of threats to the economic security of the country are analyzed, which include the level of GDP growth, tax revenues to budgets of different levels, dynamics of public debt, competitiveness, sustainable economic development, and harmonious interaction at the international level of the business environment.

Keywords: economic security, economic development, factors of threat to economic security, national and international levels.

Fig.: 1. **Tabl.:** 3. **Bibl.:** 10.

Hromyka Roman P. – PhD (Economics) (Kharkiv, Ukraine)

E-mail: Roman.Hromyka@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4206-1659>

Виклики сьогодення, які стоять перед кожною державою в умовах глобалізації міжнародних відносин: потрясіння економічного, політичного, соціального та природного характеру; розвиток конкурентного середовища, асиметричного інформаційного простору та циклічного розвитку економіки тощо вимагають від держав постійного моніторингу факторів ризику та загроз для економічної безпеки, оперативного та гнучкого вжиття відповідних заходів для їх нівелювання, а також прийняття законодавчих і нормативних актів, які могли би вплинути на результативність діяльності кожного окремого осередку бізнес-середовища. При цьому регуляторна та законодавча діяльність органів влади має бути націлена на найбільш продуктивну структурну ланку господарського механізму держави, що забезпечує вироблення вагової частки товарів і послуг, здійснює науково-дослідну та інноваційну діяльність, створює конкурентоспроможний потенціал країни тощо. Отже, можна впевнено стверджувати, що економічна безпека держави повністю залежить від спроможності державних органів оперативно реагувати на виклики часу та забезпечувати сталий соціально-економічний розвиток. Таким чином, важливим завданням ефективного функціонування держави є забезпечення її економічної безпеки, що особливо актуалізується в сучасних умовах існування нестабільного та невизначеного бізнес-середовища.

Теоретико-методологічні аспекти формування системи економічної безпеки розглянуто в наукових працях таких відомих вітчизняних та іноземних учених, як: Андрушків Б. М.; Васильців Т. Г.; Горячева К. С.; Єпіфанов А. О.; Ілляшенко О. В.; Каламбет С. В.; Кириленко Б. О.; Козаченко Г. В.; Копитко М. І.; Ляшенко О. М.; Овчаренко Є. І.; Реверчук Р. Й.; Сороківська О. А.; Франчук В. І. та інші. У роботах окремих авторів зазначається, що система економічної безпеки є складною відкритою ієрархічною системою, яка не може бути відокремлена від самої економічної системи. Досить багато досліджень присвячено визначенню змісту, особливостей і структури системи економічної безпеки підприємств у сучасних умовах. Однак, незважаючи на значні наукові доробки, деякі питання щодо економічної безпеки держави (а не лише підприємства), її забезпечення залишаються дискусійними та потребують подальших досліджень.

Метою статті є вивчення факторів впливу на економічну безпеку країни на основі систематизації

статистичних даних у динаміці та визначення характерних ознак економічної загрози. Для проведення досліджень у статті використовувалися наукові роботи, присвячені розгляду питання впливу економічної безпеки на розвиток економіки.

Економічна безпека країни є одним із головних життєдайних факторів, який постійно хвилює все суспільство незалежно від географічного положення та соціального статусу. Саме економічна безпека країни дає можливість сталого розвитку не лише економіки, а і всебічного активного розвитку суспільства країни та є рушійною силою новітніх технологій і прогресу.

Указом Президента України від 6 травня 2015 р. про рішення Ради національної безпеки та оборони України «Про стратегію національної безпеки України» зазначено, що ключовою умовою нової якості економічного зростання в Україні є забезпечення економічної безпеки. Це здійснюється шляхом реалізації таких основних заходів, як деолігархізація, демонополізація та дерегуляція економіки, захист економічної конкуренції, спрощення й оптимізація системи оподаткування, формування сприятливого бізнес-клімату та умов для прискореного інноваційного розвитку, залучення іноземних інвестицій у ключові галузі економіки, підвищення стійкості національної економіки до негативних зовнішніх впливів тощо [7]. У цьому аспекті науковці підкреслюють, що економічна безпека держави – це стан економічної системи, який характеризується стійкістю по відношенню до впливу внутрішніх і зовнішніх змін, що загрожують суспільству, або при якому забезпечується нівелювання впливу загроз національним інтересам держави [5].

Слід зазначити, що основною метою проведення заходів із забезпечення економічної безпеки держави є зростання обсягу ВВП і зростання дохідної частини бюджетів усіх рівнів. Одним із визначень бюджету є те, що бюджет – це план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади та органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджетні кошти складаються з надходжень і витрат:

- ✦ *надходження бюджету* – всі податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено за-

конодавством України (включаючи трансфери, плату за адміністративні послуги, власні надходження бюджетних установ), повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів;

- ✦ *видатки бюджету* – кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування; компенсація частини суми штрафних (фінансових) санкцій, що перераховується покупцям (споживачам) за рахунок штрафних (фінансових) санкцій, застосованих органами, що контролюють справляння надходжень бюджету, за наслідками проведеної перевірки за зверненням або скаргою покупця (споживача) про порушення платником податків установленого порядку проведення розрахункових операцій [8].

Розглянемо, як забезпечено стає надходження до Зведеного бюджету України на підставі даних Мінфіну України (табл. 1) [10].

З наведених даних видно, що темпи зростання дохідної частини Зведеного бюджету України не є сталими. Так, якщо у 2016 р. по відношенню до 2015 р. зростання дохідної частини Зведеного бюджету України складало 120%, то у 2019 р. по відношенню до 2018 р. – 108,9%. При цьому у 2019 р. більше, ніж у 2,5 рази зросло кредитування, а дефіцит бюджету зріс на 19472,4 млн грн. Що стосується місцевих бюджетів, то темпи зростання доходів мали тенденцію до зниження. Якщо у 2016 р. по відношенню до 2015 р. цей показник склав 124,3%, то у 2019 р. порівняно з 2018 р. – 99,7%. Такий стан справ не може сприяти розвитку регіонів.

Темпи зростання доходів Зведеного бюджету України, за винятком запозичень, близькі до темпів зростання ВВП. Темпи зростання ВВП до попередніх років склали: за 2016 р. – 120%, за 2017 р. – 125%, за 2018 р. – 119,3% і за 2019 р. – 111,6%, і вони мають тенденцію до зниження, що свідчить про необхідність розвитку економічних процесів, спрямованих на розвиток внутрішнього виробництва продукції (товарів, робіт, послуг), а не на заміщення його імпортом.

Загальна сума доходів Зведеного бюджету України за 2019 р. склала 1289,8 млрд грн, що на 105,5 млрд грн, або на 8,9% більше, ніж за 2018 р.

Таблиця 1

Дані щодо доходів та видатків бюджетів України різного рівня за період 2015–2019 рр.*, млн грн

Показник	Рік				
	2015	2016	2017	2018	2019
Зведений бюджет					
Доходи	652031,0	782859,5	1016969,5	1184290,8	1289849,2
Видатки	679871,4	835832,1	1056973,1	1250189,5	1372350,6
Кредитування	3057,8	1841,3	2122,1	1893,0	4762,7
Дефіцит	30898,2	54813,9	42125,7	67791,8	87264,2
Державний бюджет					
Доходи	534694,8	616283,2	793441,9	928114,9	998344,9
Видатки	576911,4	684883,7	839453,0	985851,8	1075122,1
Кредитування	2950,9	1661,6	1870,9	1514,3	4216,5
Дефіцит	45167,5	70262,1	47882,1	59251,1	80993,7
Місцеві бюджети					
Доходи	294460,2	366143,1	502098,3	562421,8	560531,3
Видатки	280084,0	350515,2	496090,7	570583,7	566255,6
Кредитування	106,9	179,8	251,2	378,8	546,2
Дефіцит	–	–	–	8540,6	6270,5
Профіцит	14269,3	15448,2	5756,4	–	–
ВВП	1988544	2385367	2983882	3560596	3974564

Примітка: * – дані наведено без урахування тимчасово окупованих Донецької та Луганської областей та Автономної Республіки Крим.

Питома вага податкових надходжень у загальному обсязі надходжень до Зведеного бюджету України становила 83%, неподаткових надходжень – 16,5%.

Найбільшу питому вагу серед надходжень у загальному обсязі доходів Зведеного бюджету України становили такі надходження:

- ✦ податок на додану вартість – 29,4%;
- ✦ податок і збір на доходи фізичних осіб – 21,4%;
- ✦ акцизний податок – 10,6%;
- ✦ податок на прибуток підприємств – 9,1%;
- ✦ місцеві податки – 5,7%;
- ✦ кошти, що перераховуються НБУ – 5,0%;
- ✦ власні надходження бюджетних установ – 4,9%;
- ✦ частини чистого прибутку, що вилучаються до бюджету, та дивіденди, нараховані на акції – 3,6%;
- ✦ рентна плата за користування надрами – 3,5%;

Питому вагу видів надходжень у загальному обсязі доходів до Зведеного бюджету України наведено на *рис. 1*.

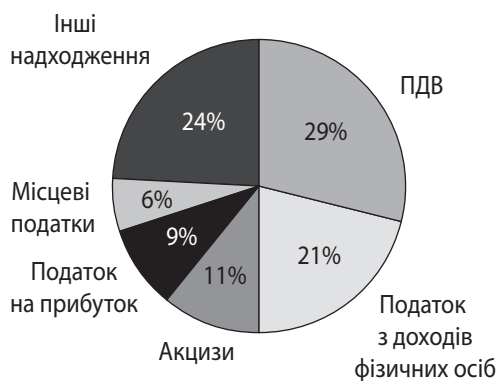

Рис. 1. Питома вага видів надходження до бюджету за 2019 р.

Виходячи з вищенаведеного, саме розвиток власного виробництва забезпечує лівову частку доходів зведеного бюджету, а це означає економічну безпеку як держави в цілому, так і кожного громадянина України.

Характерним показником економічної безпеки України є, серед іншого, стан державного боргу держави та результати її зовнішньоекономічної діяльності.

Станом на 30 вересня 2020 р. державний і гарантований державою борг України становив 2345,61 млрд грн, або 82,89 млрд дол. США, у тому числі: державний і гарантований державою зовнішній борг – 1443,12 млрд грн (61,52% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 51,0 млрд дол. США; державний і гарантований державою внутрішній борг – 902,49 млрд грн (38,48%), або 31,89 млрд дол. США.

У 2019 р. державний борг України становив 2065,49 млрд грн (88,06% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 72,99

млрд дол. США. Державний зовнішній борг становив 1187,23 млрд грн (50,62% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 41,95 млрд дол. США. Державний внутрішній борг становив 878,25 млрд грн (37,44% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу), або 31,03 млрд дол. США [10].

Така значна сума боргу України на фоні зниження темпів зростання ВВП і незначної його величини є загрозовою для економічної безпеки країни та потребує ретельного аудиту щодо доцільності запозичень, цільового та ефективного його використання, а також негайного відновлення власної економіки.

Узагальнений аналіз досвіду щодо розв'язання проблем економічної безпеки США, країн Центральної та Східної Європи свідчить, що найбільш розвинені держави світу будують власну стратегію забезпечення економічної безпеки на основі отримання економічних переваг шляхом значного впливу на інші країни. Для забезпечення глобального лідерства використовується весь комплекс політичних, військових, економічних важелів. Глобальні держави-лідери приділяють більшу увагу зовнішнім аспектам економічної безпеки. Досвід країн Центральної та Східної Європи базується на орієнтації процесу забезпечення економічної безпеки через проведення радикальних економічних реформ, тісну інтеграцію у світові та європейські системи безпеки, приєднання до економічних і політичних союзів та організацій [2].

Відомо, що офіційний термін «міжнародна економічна безпека» було введено у 1985 р., коли на 40-й сесії Генеральної Асамблеї ООН була прийнята резолюція «Міжнародна економічна безпека». Саме в цій резолюції визначено, що необхідно сприяти забезпеченню міжнародної економічної безпеки з метою соціально-економічного розвитку та прогресу кожної країни [4].

Слід зазначити, що у сфері зовнішньоекономічної діяльності для України в останні періоди склалося загрозове становище. Відповідно до даних Державної служби статистики імпорт значно перевищує розмір експорту (*табл. 2*) [8].

Як простежується з наведених даних, Україна протягом тривалого періоду часу, за винятком 2015 р., має значне перевищення імпортних операцій над експортними. Такий стан зовнішньої торгівлі загрожує вимиванню обігових коштів з держави.

Аналіз статистичних показників щодо географічної структури та результатів від зовнішньої торгівлі товарами свідчить про необхідність перегляду її напрямків як у географічному сенсі, так і номенклатури товарів (*табл. 3*) [8].

З наведених даних можна зробити висновок, що поняття «глобальна безпека» обумовлює в собі співіснування інституціональних структур, за яких кожен член світової спільноти має можливість вільно обира-

Таблиця 2

Динаміка основних показників зовнішньої торгівлі України товарами за період з 2015 р. по 2020 р.*, млн дол. США

Показник	Рік					
	2020	2019	2018	2017	2016	2015
Експорт	35017,8	50054,6	47335,0	43264,7	36361,7	38516,4
У відсотках до попереднього року	99,4	105,7	109,4	119,0	95,4	70,7
Імпорт	37962,0	60800,1	57187,6	49607,2	39249,8	37516,4
У відсотках до попереднього року	85,7	106,3	115,3	126,4	104,6	68,9
Сальдо +/-	-2944,2	-10745,6	-9852,6	-6342,4	-2888,1	+610,7

Примітка: * – за 2020 р. дані наведено за 9 місяців.

Таблиця 3

Динаміка географічної структури зовнішньої торгівлі товарами, млн дол. США

Рік	Усього	Країни СНД	Інші країни світу	Європа	Країни ЄС	Азія	Африка	США	Австралія й Океанія
Експорт									
2015	38127,1	7806,1	30321,0	13248,3	13015,2	12378,9	3803,3	785,6	13,6
2016	36361,7	6031,5	30330,2	13790,1	13496,3	11796,3	3865,1	735,2	18,3
2017	43264,7	6916,4	36348,3	17901,9	17533,4	12967,3	4047,7	1207,9	71,9
2018	47335,0	7025,2	40309,8	20606,0	20157,0	13754,1	4127,0	1620,0	48,6
2019	50054,6	-	-	26739,5	20750,7	16646,1	4971,5	1467,9	59,0
Імпорт									
2015	37516,4	10485,5	27030,9	16665,3	15330,2	7235,8	601,7	2336,6	169,6
2016	39249,8	8565,4	30684,4	18470,2	17140,8	8920,5	553,9	2594,8	120,6
2017	49607,2	11477,9	38129,3	22922,4	20799,4	10679,4	719,0	3615,6	151,4
2018	57187,6	13209,1	43978,5	25370,8	23216,5	13617,3	757,9	4110,6	69,3
2019	60800,2	-	-	38001,9	25012,2	17394,5	819,2	4397,7	116,8
Сальдо									
2015	610,7	-2679,4	3290,1	-3417,0	-2315,0	5143,1	3201,6	-1551,0	-156,0
2016	-2888,1	-2533,9	-354,2	-4680,1	-3644,5	2875,8	3311,2	-1859,6	-102,3
2017	-6342,5	-4561,5	-178,1	-5020,5	-3266,0	2287,9	3328,7	-2407,7	-79,5
2018	-9852,6	-6183,9	-3669,5	-4764,8	-3059,5	136,8	3369,1	-2490,6	-20,7
2019	-10745,6	-	-	-11262,4	-4261,5	-748,4	4152,3	-2929,8	-57,8

ти та здійснювати свою стратегію розвитку відповідно до принципів світової глобалізації економіки [6].

Аналогічна структура товарів була і в попередні роки. Аналіз наведених даних свідчить, що питома вага машин, обладнання, механізмів, електротехнічного обладнання, засобів наземного транспорту, літальних апаратів, плаваючих засобів, приладів та апаратів, різних промислових товарів у загальній сумі експорту складає лише 20,6% і вдвічі менший за обсяг імпорту цих товарів.

Така ситуація не сприяє створенню доданої вартості в Україні, а, як наслідок, і надходженням до бюджету держави та зростанню доходів громадян, і найголовніше – економічній безпеці країни.

ВИСНОВКИ

З метою забезпечення економічної безпеки країни необхідно негайно вжити заходів щодо активізації економічних процесів, спрямованих, перш за все, на розвиток власного виробництва та реструктуризації державного боргу. Саме розвиток промисловості забезпечить зайнятість населення, створення доданої вартості та збільшення надходжень платежів до бюджету. Власне виробництво повинно активізувати внутрішній ринок споживання та витіснити імпорт. А для цього слід встановити такі відносини з бізнесом, які б стимулювали його вкладати інвестиції у власне виробництво, а не в економіку іноземних держав. Одним із таких важелів міг бути податок на ви-

ведений капітал. А податок на прибуток варто лишити виробникам на розвиток виробництва і стягувати до бюджету лише в разі нецільового використання.

Також нагальним стало питання щодо підвищення відповідальності керівників підприємств і організацій, де є частка державного майна, за допущення збитковості чи банкрутства. Загрозовою є тенденція досягнення прибутковості підприємств і організацій за рахунок підвищення цін і тарифів, а не зниження собівартості виробленої продукції. Дохідна частина бюджету свідчить, що левову їх частину сплачують громадяни, які і є кінцевими споживачами товарів, робіт, послуг, а бізнес виступає своєрідним податковим агентом.

Слід зазначити, що сучасна діяльність підприємств в Україні свідчать про те, що забезпечення економічної безпеки на них поступово перетворюється із суто теоретичної на практичну проблему [1].

Ефективне використання ресурсів держави та бізнесу забезпечить зростання економіки, залучення інвестицій, наповнення бюджетів, створення робочих місць. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Ілляшенко О. В. Методологічні засади формування та функціонування механізмів системи економічної безпеки підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2016. 606 с.
2. Каламбет С. В., Кириленко Б. О. Економічна безпека як багаторівнева система. *Економіка і суспільство*. 2016. № 5. С. 344–349.
3. Козаченко Г. В., Адаменко Т. М. Економічна безпека підприємства: аналіз наявних визначень. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2015. № 1. Ч. 1. С. 69–79.
4. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : монографія. 2-ге вид., перероб. Київ : НІСД, 2015. 348 с. URL: http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/lyashenko_1_druk-43fc7.pdf
5. Мороз О. В., Карачина Н. П., Шиян А. А. Концепція економічної безпеки сучасного підприємства : монографія. Вінниця : ВНТУ, 2010. 259 с. URL: <http://omoroz.vk.vntu.edu.ua/file/c80b81005b35834fda604a8f657270a7.pdf>
6. Сороківська О. А. Інноваційні напрями підвищення економічної безпеки підприємств малого бізнесу в умовах конфліктних ситуацій : дис. д-ра екон. наук : 08.00.04. Тернопіль, 2016. 488 с.
7. Указ Президента України про рішення Ради національної безпеки та оборони України «Про Стратегію національної безпеки України» від 06.05.2015 р. № 287/2015. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#Text>
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: sfs.gov.ua/

10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>

REFERENCES

- Illiashenko, O. V. "Metodologichni zasady formuvannya ta funktsionuvannya mekhanizmiv systemy ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva" [Methodological Bases of Formation and Functioning of Mechanisms of System of Economic Safety of the Enterprise]: *dys. ... d-ra ekon. nauk* : 08.00.04, 2016.
- Kalambet, S. V., and Kyrylenko, B. O. "Ekonomichna bezpeka yak bahatorivneva sistema" [Economic Security as a Multilevel System]. *Ekonomika i suspilstvo*, no. 5 (2016): 344-349.
- Kozachenko, H. V., and Adamenko, T. M. "Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: analiz naiavnykh vyznachen" [Enterprise Economic Security: Analysis of Existing Definitions]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Seriya "Ekonomichni nauky"*, vol. 1, no. 1 (2015): 69-79.
- [Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#Text>
- Liashenko, O. M. "Kontseptualizatsiia upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstva" [Conceptualization of Economic Security Management of the Enterprise]. Kyiv : NISD, 2015. http://old2.niss.gov.ua/content/articles/files/lyashenko_1_druk-43fc7.pdf
- Moroz, O. V., Karachyna, N. P., and Shyian, A. A. "Kontseptsiia ekonomichnoi bezpeky suchasnoho pidpriemstva" [The Concept of Economic Security of a Modern Enterprise]. Vinnytsia : VNTU, 2010. <http://omoroz.vk.vntu.edu.ua/file/c80b81005b35834fda604a8f657270a7.pdf>
- Oftsiiyni sait Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy. sfs.gov.ua/
- Oftsiiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Oftsiiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy. <https://mof.gov.ua/uk>
- Sorokivska, O. A. "Innovatsiini napriamy pidvyshchennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv maloho biznesu v umovakh konfliktnykh sytuatsii" [Innovative Directions of Increasing the Economic Security of Small Businesses in Conflict Situations]: *dys. d-ra ekon. nauk*: 08.00.04, 2016.